

IDEA (LOPS21)

FI 4 Totuus

1. Mielipide vai tieto?

Virittäytyminen aiheeseen

- Pohdi, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja seuraavilla käsitteillä on ja keksi jokaisesta havainnollistava esimerkki.
 - Mielihope
 - Uskomus
 - Tieto

Mielipide, uskomus vai tieto?

”Tutkimaton elämä ei ole elämisen arvoinen.”

- Sokrates

- Filosofia kannustaa **reflektioon** eli ajattelun tutkimiseen ja arviointiin.
- Tässä helpottavat seuraavat käsitteet ja niiden välisten erojen tarkastelu:
 - **Mielipide**: kanta tai käsitys; tarkoittaa yleensä yksilön subjektiivista näkemystä, mutta voi viitata myös usean henkilön jakamaan näkemykseen, esim. yleinen mielipide
 - **Uskomus**: väite tai käsitys, jota pidetään totena
 - **Tieto**: oikeutettu uskomus, joka pitää paikkansa

Mielipide voi tarkoittaa...

1. Kantaa, arvostelmaa

Minun mielestäni Robert Pattinson oli parempi Batman kuin Ben Affleck.

2. Käsitystä, uskomusta

Minun mielestäni Ben Affleck esittää Batmania elokuvassa Justice League.

Pohdi ja keskustele

Idea 4, luku 1, tehtävät 1 ja 2 (s. 13):

1. Mieli­pitem­ellä voidaan tarkoittaa kantaa tai käsitystä. Pohdi näiden merkitysten eroa ja keksi kummastakin esimerkki.
2. Pohdi, missä tilanteissa pelkkä mieli­pitem­eseen vetoaminen riittää ja missä tilanteissa mieli­pitem­et vaativat tuekseen perusteluja.

Klassikko kestää aikaa – tiedon määritelmä

”Nyt muistankin kuulleen tästä joltakulta, olin vain unohtanut sen. Hän sanoi, että tieto on samaa kuin oikea käsitys yhdessä selityksen kanssa, selittämätön sen sijaan jää tiedon ulkopuolelle. Mitä ei voida selittää, se ei ole tiedettävissä – tätä sanaa hän käytti – se taas mikä voidaan selittää, on tiedettävissä.”

- Platon: *Theaitetos*

- **Klassinen tiedon määritelmä** sisältää tiedon välttämättömät ja riittävät ehdot.
- X on tietoa jos
 - X on totta (**totuusehto**)
 - X on hyvin perusteltu (**perusteluehto**)
 - X on jonkun uskomus (**uskomusehto**).

Klassikko haastetaan – Gettier-vastaesimerkit

- Filosofi Edmund Gettier kehitti kuvitteellisia tilanteita, joissa hyvin perusteltu tosi uskomus ei ole tietoa. Nykyään tällaisia vastaesimerkkejä kutsutaan **Gettier-vastaesimerkeiksi**.
- Tutustu kirjan ensimmäisen luvun Gettier-vastaesimerkkeihin (alaluvussa *Klassikko haastetaan*):
 - Assistentti Huhtamäki ja ylennys firmassa (s. 11–12)
 - Punainen lato vai pelkkä kulissi? (kuvateksti, s. 13)
- Esimerkit haastavat kysymään, onko klassinen tiedon määritelmä riittävä.
- Ratkaisuksi on ehdotettu määritelmän tarkentamista tai täydentämistä:
 - Uskomuksen kohteen, tosiasioiden ja perusteiden välillä pitää olla *selvä yhteys*.
 - Tiedolla ei saa olla oikeutuksen vesittäviä tosia uskomuksia eli *kumoajia*.

Tehtävä

Idea 4, luku 1, tehtävä 4 (s. 13):

Yo-tehtävä: Klassinen tiedon määritelmä

- a) Esitä klassinen tiedon määritelmä.
- b) Selitä klassisen tiedon määritelmän osat.
- c) Pohdi klassisen tiedon määritelmän heikkouksia ja vahvuuksia.